

מראי מקומות- בבא קמא ס"ג

ויוצא ברשותו, ומצפה שימצא הגנב (וע' לקמן שהבאנו נדון זה אם מיעוט זה הוא רק בטט"ג ולא בגנב ממש). אבל היכא דאמר השומר דהי' גנב ממנו, אז מייאש הנגנב לגמרי, דאינו יודע כלל מי נכנס ויוצא ברשות הנפקד. וכיון שכן, י"ל דבשלמא בדבר שיש בו סימן, י"ל דאינו מייאש, דאולי יהי' יכול למצוא חפצו ע"י הסימן, וא"כ בזה שפיר י"ל דיש לשלם כפל להמפקיד בטט"ג, אבל אם אין בו סימן, הרי הוא מייאש ולכן שוב אין השומר חייב לשלם לו כפל (וע"ש איך שביאר עפ"ז למה הרמב"ם השמיט דין זה דבר שאינו מסויים לגמרי, ואכ"מ).

(ד) **למעוטי דבר שאינו מסויים- ע' בשטמ"ק** בשם הר"י מיגש שכ' דכל זה הוא דוקא בטט"ג, אבל בגנב עצמו מבואר דמרבין דבר שאינו מסויים (וזה תלוי בגירסאות בהגמ' לקמן [סד:]), ע' תוס' כאן, ומבואר דהר"י מיגש גרס הגירסא שכ' תוס' שאין לגורסו). וביאר דהחילוק הוא, דבגנב עצמו החיוב הוא רק משום הגנבה, וכמו דעל הגנבה עצמה ודאי צריך לשלם אף דבר שאינו מסויים, כן לענין הכפל. אבל לענין טט"ג, הרי שם החיוב אינו בשביל הגנבה בלבד, אלא אף בשביל השבועה, ובשבועה הרי קיי"ל דאין נשבעין אלא על דבר שבמנין ושבמשקל, וכו'. וכיון דאין נשבעין על דבר שאינו מסויים, ממילא גם אינו חייב כפל על דבר שאינו מסויים בטט"ג.

(ה) **על כל אבידה לכוד' חייא בר אבא, וכו'- הק' הפני יהושע**, הרי לכאור' זהו פשטות הקרא דגם באבידה שייך דין זה דטט"ג, וא"כ מה בא רחב"א ור' יוחנן לאשמעינן. ותי' דאי לאו הא דרחב"א ור"י, ה"א דבטענת אבידה בגנב לחוד לא הי' הדין לחייבו שבועה או כפל, אלא דשייך לחייבו על אבידה רק כשהי' לו כבר גלגול שבועה, וכיון דגלגלו לישיבע עלי', א"כ רק בכה"ג אמרה תורה הפרשה דטט"ג באבידה. אבל היכא דטען דגנבו, אז לא נחייבו שבועה ולא יהי' שייך אצלו דין כפל. ולזה קמ"ל רחב"א בשם ר"י, דבטענת גנב

(א) **א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא- הק' התורת חיים**, מהו ה"א"כ", הרי לדידי' ודאי נמי קשיא, דאם מרבין כל מילי אפי' עופות, לא לכתוב אלא חד פרטא, דהיינו שלמה לחודא, דמשלמה לחודא מרבין כל מילי כמש"כ תוס'. ותי' דהתרצן סמך דכל ריבויא הוא, וכל הני פרטי איצטריך כדמסיק, והא דקאמר א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא, לדבריו קאמר לי', לדידי ודאי כל ריבויא, וברייתא לאו דוקא דריש כלל ופרט וכלל, אלא לדידך דסבירא לך דכלל ופרט וכלל ממש הוא, א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא ותו לא. והוסיף דלפי"ז א"ש טפי מה שלא אמרי' "אלא" כל ריבויא הוא, דמשמע שאי"ז תי' חדש, אלא שידע מזה הגמ' אף מעיקרא.

(ב) **כל ריבויא הוא- הק' תוס' לעיל (נד. ד"ה הוה)**, למה צריך כלל ופרט וכלל כאן, נילף שור שור משבת דכפל שייך בכל בעלי חיים. ותי' דכל מקום דשייך ללמוד מכלל ופרט וכלל, אין למדין שור שור משבת. והק' הפני יהושע שם, הא מבואר שם (וגם כאן) דלמסקנת הגמ' חזר מכלל ופרט וכלל, ולמדין מריבויא, ע"ש מש"כ לפרש קו' התוס' שם באו"א. וע"ע בשטמ"ק שם בשם ר' ישע"י, שכ' דלא אמרי' ללמוד שור שור משבת אלא לרבות בעלי חיים, ודברים אלו שייכי אף בדברים אחרים, ולכן צריכין לזה ריבויא.

(ג) **למעוטי דבר שאינו מסויים- פרש"י**, שאין לבעלים סימן בו, שהוא פטור מן הכפל. וכבר הק' תוס' עליו דמה לי אם יש בו סימן או לא, ולכן פי' תוס' דדבר שאינו מסויים היינו שאינו במדה במשקל ובמנין, לאפוקי בית מלא וכיס מלא מסרתי לך. ועוד פי' דבא לאפוקי חצי רמון וחצי אגוז, דאין בהן דין טט"ג. וביאר האור שמח (גניבה ד', א') דס"ל לרש"י דאינו משלם תשלומי כפל להנגנב היכא דכבר מייאש על החפץ, דאז שוב אין החפץ שלו (וע"ש איך שייסד דבר זה, ואכ"מ). וא"כ, בשלמא בגנב ממש, י"ל דאינו מייאש מהחפץ, דהא יודע מי נכנס

שנגנב ממקום שלא יהי' הגנבה ממנו מחייב כפל, ע"ש.

(ח) **גנב הגנב מאי דריש ביה... הטוען טענת גנב בפקדון... טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' - כ' באילת השחר דמכאן נראה דהדין דגנב וטבח משלם ד' וה', אין הביאור הוא דמי שנחשב לגנב שטבח ומכר אח"כ משלם ד' וה', דא"כ למה יהי' צריך פסוק מיוחד לרבות דט"ט"ג משלם ד' וה', הרי כיון דהתורה קראו גנב לענין כפל, א"כ מ"ש מכל גנב שאם טבח ומכר שחייב ד' וה'. אלא ע"כ הביאור הוא דהתורה מחייב ד' וה' למי שעשה מעשה גניבה ואח"כ טבח ומכר [ואולי הביאור בזה יהי' דהטביחה ומכירה יהי' חשיב להמשך של המעשה גניבה], וא"כ שפיר ה"א דבעד מעשה גניבה כזאת אינו חייב ד' וה', קמ"ל דגם בזה חייב ד' וה'.**

באבידה בלחוד מהני, ואי"צ גלגול שבועה, ויליף לה מהא דכתיב על כל אבידה אשר יאמר, דמשמע על כל טענות ותביעות באבידה ישבע, ואם נשבע לשקר יהי' חייב כפל, ולא יהי' צריך לשום גלגול שבועה.

(ו) **אתה אומר לשבועה, או אינו אלא לדין, וכו' - פרש"י, לפרעון, דש"ח שטוען נגנבה ישלם. וכ' המהרש"ל, דודאי אין כוונת רש"י לומר שיש צד שהשומר חנם יהי' חייב לשלם בשביל גניבה, ולא יפטר בשבועה, דהא דרש"י שיש דין של טוען טענת גנב, ואם גם השומר חנם חייב בגניבה, א"כ נמצא דאין שייך לשום שומר לפטור עצמו בטענת גנב, וא"כ אין שייך הדין דטוען טענת גנב כלל. אלא הביאור בהה"א הוא דה"א דהשומר חנם צריך לשלם כפל אפי' אם לא נשבע אלא רק טען שנגנב, מ"מ יהי' חייב כפל. וע"ע במהר"ם שג"כ ביאר דברי רש"י הכי. ושוב הביא קו"ר שמעון מקוצי, דמה שייך ה"א שיהי' חייב בכפל בלא שבועה, א"כ למה צריך קרא לגנב עצמו, תיפוק לי' מק"ו מט"ט"ג (אבל אם הי' צריך לישבע, א"כ יש לפרוך, מה לט"ט"ג שנשבע לשקר, ואולי רק בכה"ג יהי' שייך הדין כפל, להכי צריך קרא בגנב גופי', וכדאי' בהמשך הגמ'). ותי' המהר"ם דצריך לומר דמלתא דאתיא בק"ו טרח וכ' לה קרא, וע"ש עוד מה שתי' בזה.**

(ז) **חד למעוטי טענת אכד - הק' במנחת שלמה (סי' ל', אות ה'), הרי לכאור' הדבר תמוה, הרי בין כך ובין כך השומר עשה מעשה א', דהיינו שגנב חפץ של המפקיד, וטען איזה טענה לפטור עצמו מלשלם בשבילה. ומהו הנפק"מ אם טען שנגנב ממנו או טען שנאבד ממנו. וכ' דלומר דסתם גזה"כ הוא בלא שום טעם וגדר, ק' לומר כן. ולכן ביאר, דמה דהתורה הטילה עליו חיוב כפל משום שטוען טענת גנב, הביאור הוא דכיון שהוא קבע שיהי' עונש של מי שגנבו בכפל, א"כ גם הוא יהי' בכפל, כיון דנמצא אצלו. אבל היכא דטען שנאבד, אז לא קבע הוא שיהי' שום עונש של כפל משום אבידת דבר זה, ולכן בזה לא אמרי' דחייב הוא כפל בשביל גניבתו. וכ' דלפ"ז יהי' נפק"מ לדינא, היכא דטען**